

Sygn. akt IV U 2457/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2013r. w Elblągu

na rozprawie sprawy

z odwołania S. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 11 lipca 2012r. znak: (...)

o wysokość kapitału początkowego

- I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego S. M. na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 179.729,55 zł (sto siedemdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset dwadzieścia dziewięć złotych pięćdziesiąt pięć groszy);
- II. nie obciąża ubezpieczonego obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu;
- III. oddala odwołanie skarżącego S. M. w pozostałej części.

Sygn. akt IV U 2457/12

UZASADNIENIE

Skarżący S. M. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 11 lipca 2012r., znak (...) o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Skarżący twierdził, że w okresie od dnia 16 grudnia 1973r. do dnia 31 lipca 1975r. osiągał dochody wyższe, niż przyjęte w zaskarżonej decyzji jako podstawa wymiaru w sumie dochodów z lat od 1973 do 1975, gdyż pozwany nie ujął wynagrodzenia za pracę na cały etat w (...) Związku Kółek Rolniczych w P. (dalej powoływanym jako (...) P.) w prawidłowej wysokości, pomijając część poborów, pracę terenową, prace zleczone i premie, oraz za pracę na pół etatu w Ośrodku Rolnym w S. (Zespołowe Gospodarstwo Rolne, dalej powoływane jako (...) S.).

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie twierdząc, że w zaskarżonej decyzji przyjęto prawidłową podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z lat 1971-1980, w tym w okresie spornym, gdzie jako wynagrodzenie za pracę w (...) P. w czasie od dnia 16 grudnia 1973r. do dnia 30 czerwca 1974r. przyjęto płacę minimalną 1.000 zł miesięcznie, zaś w okresie od dnia 1 lipca 1974r. do dnia 31 lipca 1975r. – w wysokości wynikającej z angaży. Już w toku postępowania pozwany wniósł ponadto o zasądzenie od ubezpieczonego kosztów procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...)

W okresie od dnia 16 grudnia 1973r. do dnia 31 lipca 1975r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku starszego inspektora D. Specjalizacji i Kooperacji Produkcji Rolnej.

(bezsporne)

Z tytułu wynagrodzenia za tę pracę skarżący otrzymywał w okresie od dnia 16 grudnia 1973r. do dnia 30 czerwca 1974r. kwotę nie mniejszą niż 2.200 zł miesięcznie, zaś w okresie od dnia 1 lipca 1974r. do dnia 31 lipca 1975r. kwotę nie mniejszą niż 3.100 zł miesięcznie, powiększoną o 5% dodatku za wysługę lat.

(dowód: załącznik nr 2 do uchwały nr 1/73 Zarządu (...) z dnia 28 czerwca 1973r. k.131, odpis angażu z dnia 3 lipca 1974r., k.61 pliku XX akt ZUS)

Jednocześnie w okresie od dnia 2 stycznia 1974r. do dnia 30 czerwca 1975r. wnioskodawca był zatrudniony na pół etatu w (...) S. na stanowisku Kierownika Ośrodka Rolnego. Do dnia 31 października 1974r. otrzymywał z tego tytułu wynagrodzenie nie mniejsze niż 500 zł miesięcznie, a po tej dacie – nie mniejsze niż 1.700 zł miesięcznie.

(dowód: zeznania wnioskodawcy z rozprawy w dniu 14 maja 2013r., odpis pisma Kółka Rolniczego w S. z dnia 25 października 1974r. k.57 pliku XX akt ZUS)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie skarżącego musiało skutkować zmianą decyzji.

W pierwszym rzędzie należy wyjaśnić, że stan faktyczny sprawy w większości był bezsporny już na etapie złożenia odwołania. Dotyczy to nie tylko dochodów wnioskodawcy z lat 1971 – 1980 z okresów nieobjętych sporem, ale i samego faktu zatrudnienia w całym wskazanym dziesięcioleciu. Spór ograniczał się po pierwsze do zakresu świadczenia pracy w (...) S., tj. na jakiej części etatu wnioskodawca był tam zatrudniony, oraz po drugie do wysokości podstawy wymiaru (w praktyce – do wysokości wynagrodzenia) skarżącego za pracę w (...) P. i (...) S.. Strony nie prowadziły więc sporu ani co do możliwości i dopuszczalności przeliczenia kapitału początkowego, ani co do sposobu obliczenia tego kapitału, a tylko co do poprawności danych wyjściowych we wskazanej wyżej części.

Środki dowodowe w postępowaniu przed organem rentowym co do wysokości wynagrodzenia i stwierdzenia okresów zatrudnienia określa w §21 i §22 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. Nr 237 poz. 1412). Co do wysokości wynagrodzenia są to zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia, a za okres pracy wykonywanej w czasie pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania – zaświadczenie z zakładu karnego lub aresztu śledczego. Co do okresów zatrudnienia rozporządzenie wymienia jako środki dowodowe: świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu lub inny dokument, w tym w szczególności legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia, jak również (co do niektórych okresów) – zeznania świadków. W postępowaniu sądowym nie ma wprawdzie wskazanych tu ograniczeń dowodowych, jednak przyjmuje się w orzecznictwie, że wysokość wynagrodzenia albo musi być udowodniona ściśle, albo zajdzie konieczność przyjęcia, że wynagrodzenie ograniczało się do składników pewnych, wypłacanych w spornym okresie stale i w określonej wysokości (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 11 stycznia 2012r. w sprawie III AUa 1414/11, LEX nr 1124829). Z kolei w braku dowodu choćby takich stałych i pewnych składników wynagrodzenia, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy, co wynika z art. 15 ust. 2a

w związku z art. 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r., Nr. 153 poz. 1227 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”).

Dowody zaproponowane przez strony i uzyskane przez Sąd z urzędu nie pozwoliły na wykazanie wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie w oczekiwanej przez niego wysokości. Ani wnioskodawca (zeznania z rozprawy w dniu 14 maja 2013r.), ani świadkowie (zeznania K. R. i L. D. z rozprawy w dniu 7 grudnia 2012r. k.77-78) nie potrafili określić jednoznacznie, zgodnie i w sposób niebudzący wątpliwości wysokości nawet wynagrodzenia zasadniczego skarżącego w (...) P., a zasad premiowania czy wypłacania innych składników wynagrodzenia nie byli w stanie choćby przybliżyć. Podobnie nie był jednoznacznie pewien wysokości swojego wynagrodzenia za pracę w (...) S. przed listopadem 1974r. sam wnioskodawca, będąc chwiejny w swoich twierdzeniach w tym przedmiocie, tj. inaczej przedstawił to w odwołaniu (k.5), gdzie podał, że wynagrodzenie z tego tytułu za 1974r. to 28.930 zł, inaczej wyjaśnił na rozprawie w dniu 7 grudnia 2012r. (k.76 – 1.500 zł miesięcznie), jeszcze inaczej zeznał na rozprawie w dniu 14 maja 2013r. (min. 16:52 – 1.700 zł miesięcznie).

Odnośnie podawanej przez wnioskodawcę w odwołaniu i przywołanej w akapicie wyżej kwoty 28.930 zł wynagrodzenia za 1974r. za pracę w (...) S. wydaje się, że w rzeczywistości są to łączne zarobki za 1974r. wskazane w odpowiedzi na odwołanie, tj. obliczone przez organ rentowy przy założeniu, że z okresu, gdzie brak angażu z (...) P., czyli do końca czerwca 1974r., należy przyjąć płacę minimalną po 1.000 zł miesięcznie, do czego pozwany doliczył 22.930 zł wynagrodzenia za pracę w (...) P. od lipca do grudnia 1974r., a więc $6 \times 3.100 \text{ zł} + 5\%$ w oparciu o angaż k.61 pliku XX akt ZUS i $2 \times 1.700 \text{ zł}$ za pracę w (...) S. w listopadzie i grudniu 1974r. w oparciu o pismo Kółka Rolniczego w S. k.57 pliku XX akt ZUS. Co do pozostałych kwot wywodzonych przez skarżącego w odwołaniu i na rozprawach należy uznać, że pozostały one gołosłownymi twierdzeniami i nie sposób dociec nawet tego, w jaki sposób wnioskodawca je obliczył. Niemożność podania przez wnioskodawcę i świadków jednoznacznych danych co do wysokości wynagrodzenia skarżącego jest jednak oczywista z uwagi na upływ znacznego czasu od spornego okresu.

Dodatkowo należy tu wskazać, że w aktach ubezpieczeniowych świadków nie ma żadnych dokumentów, które mogłyby przekładać się na możliwość choćby pobieżnego ustalenia wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie. Co zaś się tyczy karty płac nadesłanej przez Archiwum Państwowe w E. z/s w M. (k.162), dokument ten nie miał znaczenia dla ustalenia wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie, jako że skoro w poszczególnych kwotach zawiera dodatek funkcyjny dla kierownika (...), to już z treści samej tej karty (chodzi o datę zmiany stanowiska na Kierownika (...)) wynika, że nie może ona dotyczyć okresu przed czerwcem 1976r.

Nie było natomiast w ocenie Sądu podstaw, aby odmówić wiarygodności tej części zeznań skarżącego, w której twierdził on, że w (...) S. pracował na pół etatu. Jest to okoliczność tego rodzaju, że jest relatywnie łatwa do zapamiętania, a przy tym istotna dla pracownika. Ponadto wynagrodzenie wypłacane skarżącemu za tę pracę za okres od listopada 1974r. w kwocie 1.700 zł miesięcznie przy porównaniu do wynagrodzenia wypłacanego w (...) P. od lipca 1975r. za pracę na stanowisku starszego inspektora ($3.100 \text{ zł} + 5\%$ miesięcznie), jest adekwatne do zatrudnienia właśnie na wskazywanej przez wnioskodawcę części etatu.

Pozostałych ustaleń dokonano o dokumenty niekwestionowane przez strony, tj. przywołane wyżej: angaż dotyczący wynagrodzenia za pracę w (...) P. od lipca 1974r. w kwocie 3.100 zł miesięcznie + 5% dodatku za wysługę lat, pismo Kółka Rolniczego w S. dotyczące przedłużenia stosunku pracy z podwyższeniem wynagrodzenia od listopada 1974r. do kwoty 1.700 zł miesięcznie i załącznik nr 2 do uchwały nr 1/73 Zarządu (...) z dnia 28 czerwca 1973r., z którego wynika, że wynagrodzenie na stanowisku starszego inspektora w powiatowych związkach kółek rolniczych w okresie od dnia 1 lipca 1973r. nie mogło być niższe niż 2.200 zł miesięcznie. Z uwagi na niekwestionowane przez pozwanego zeznania skarżącego odnośnie tego, że zasady premiowania zależały od wykonanej pracy, Sąd nie oczekiwał już na zażadaną z urzędu uchwałę nr 15/73 Zarządu (...) w sprawie ustalenia zadań premiowych na 1974r. dla pracowników wojewódzkich i powiatowych inspektoratów mechanizacji rolnictwa, gdyż byłby to dowód nieprzydatny dla rozstrzygnięcia.

Podsumowując tę część rozważań, należy stwierdzić, że wykazano, iż wnioskodawca za pracę w (...) P. otrzymywał w okresie od dnia 16 grudnia 1973r. do dnia 30 czerwca 1974r. wynagrodzenie nie mniejsze niż 2.200 zł miesięcznie, a w okresie od dnia 1 lipca 1974r. do dnia 31 lipca 1975r. nie mniejsze niż 3.100 zł miesięcznie, powiększone o 5% dodatku za wysługę lat oraz że za pracę w (...) S. skarżący otrzymywał wynagrodzenie nie mniejsze niż połowę wynagrodzenia minimalnego (500 zł miesięcznie) za okres do dnia 31 października 1974r. i nie mniejsze niż 1.700 zł miesięcznie w okresie od dnia 1 listopada 1974r. do dnia 30 czerwca 1975r. Wynika stąd, że łączne wynagrodzenie wnioskodawcy to:

– za 1973r. 39.449,48 zł (więcej, niż w decyzji), czyli $16/31 \times 2.200 \text{ zł}$ (zamiast $16/31 \times 1.000 \text{ zł}$) + 38.314 zł (jak w decyzji),

– za 1974r. 41.130 zł (więcej, niż w decyzji), czyli $6 \times 2.200 \text{ zł}$ (zamiast $6 \times 1.000 \text{ zł}$) + $10 \times 500 \text{ zł}$ (w decyzji nieuwzględniony w ogóle okres pracy w (...) S.) + $6 \times 3.100 \text{ zł} \times 105\%$ (jak w decyzji) + $2 \times 1.700 \text{ zł}$ (jak w decyzji),

– za 1975r. 55.983 zł (jak w decyzji), czyli $7 \times 3.100 \text{ zł} \times 105\%$ + $6 \times 1.700 \text{ zł}$ + 22.998 zł.

Przechodząc do omówienia materialnoprawnej podstawy rozstrzygnięcia należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Wnioskodawca należy do tej właśnie kategorii ubezpieczonych. Trzeba przypomnieć, że przyjęte w zaskarżonej decyzji zasady obliczenia kapitału początkowego, określone w art. 174 ustawy emerytalnej i w przepisach, do których art. 174 odsyła, były w sprawie bezsporne. Wobec tego dalsze rozważania będą polegały na obliczeniach matematycznych przy wykorzystaniu ustalonego wyżej wynagrodzenia skarżącego. Z uwagi na ustalenie, że zaskarżona decyzja nieprawidłowo określa wynagrodzenie tylko za lata 1973 i 1974, stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok zmieni się tylko w tych właśnie latach i wyniesie odpowiednio 117,49% ($39.449,48 \text{ zł} / 33.576 \text{ zł}$) zamiast 115,65% i 107,61% ($41.130 \text{ zł} / 38.220 \text{ zł}$) zamiast 75,69%. Wskutek tego suma za lata 1971 – 1980 stosunków podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok wynosi 1.335,15% zamiast 1.301,39%, a więc wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 133,52% zamiast 130,14%, zaś podstawa wymiaru – 1.630,13 zł ($133,52\% \times 1.220,89 \text{ zł}$) zamiast 1.588,87 zł. Okresy składkowe i nieskładkowe pozostają bez zmian, stąd kapitał początkowy skarżącego na dzień 1 stycznia 1999r. przedstawia się następująco: $293,01 \times 89,45\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 262,10 zł (jak w decyzji) + $324 \text{ miesiące składkowe} \times 1,3\% \times 1.630,13 \text{ zł} / 12 = 572,18 \text{ zł}$ (zamiast 557,69 zł) + $27 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\% \times 1.630,13 \text{ zł} / 12 = 25,67 \text{ zł}$ (zamiast 25,10 zł), co razem daje 859,95 zł (zamiast 844,89 zł), która to kwota pomnożona przez 209 miesięcy (średnie dalsze trwanie życia) daje ostateczną kwotę 179.729,55 zł (zamiast 176.582,01 zł).

Opisane rozważania doprowadziły do zmiany zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc i ustalenia kapitału początkowego wnioskodawcy we wskazanej wyżej kwocie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 kpc, to jest w oparciu o zasadę słuszności. Wprawdzie bowiem skarżący częściowo uległ, jednak jego odwołanie co do zasady okazało się usprawiedliwione.